

У книзі відсутні: тит. аркуш, С. 27-31.

Документ перевірено у 2005 р.

15-річний досвід роботи з документами, які мають короткий паспорт (на сьогодні паспортизовано весь фонд відділу), дає можливість зробити ряд висновків.

По-перше, короткий паспорт дозволяє простежити стан документа за весь час його зберігання та, особливо, використання. При видачі документа користувачу та його поверненні спрощується контроль за фізичним станом видання, тому що паспорт містить необхідні відомості, які потребують контролю (особливо це стосується кількісної характеристики та конволютів). Одночасно наявність паспорта з даними про документ є засобом запобігання некоректним діям з боку користувачів Бібліотеки.

По-друге, паспорт дає можливість здійснювати моніторинг у процесі довготривалого зберігання документа у

книгосховищі. Так, у паспорті проставляються відповідні помітки про можливі фізичні зміни документа (деформацію аркушів, обкладинки; появу плісневих плям, старіння паперу тощо).

По-третє, наявність паспорта дає можливість при планових перевірках фонду роботи у ньому помітки щодо цього.

Інформація, що її містить паспорт документа, окрім суто виробничої корисності, може стати у пригоді при проведенні наукових досліджень у Бібліотеці.

Список використаної літератури

1. Книга: Енциклопедія. – М., 1999. – С. 337-338.
2. Правила составления библиографического описания старопечатных изданий / Сост.: И.М. Полонская, Н.П. Черкашина. – М., 1989. – 302 с.

ВІННИЧЧИНА БІБЛІОГРАФІЧНА (Огляд видань за 2003-2005 рр.)

СТОРІНКА БІБЛІОГРАФА

НАЛІЗ бібліографічної продукції бібліотек Вінницької області показав наявність значної кількості різноманітних за змістом, типом та жанром посібників: бібліографічних покажчиків, списків, методично-бібліографічних матеріалів. В цілому видання актуальні за тематикою і надають бібліографічну інформацію для задоволення інформаційних потреб різних груп споживачів Вінницької області. Координує і спрямовує цю роботу Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К.А. Тимірязєва – головна і одна із найстаріших книгозбірень регіону, що наближається до вікового ювілею (2007 р.). Тож більшість розглянутої бібліографічної продукції підготовлено саме тут.

Своєрідним літописом краєзнавчої літератури про Вінничину є універсальний бібліографічний покажчик „Література про Вінницьку область за ... рік” [9]. Тут подано матеріали, що розкривають політичне, соціально-економічне, наукове життя регіону. Літературу систематизовано за схемою таблиць ББК для краєзнавчих каталогів з урахуванням вимог сучасності та специфіки місцевості. Довідковий апарат включає іменний та географічний покажчики, список періодичних видань, матеріали з яких увійшли до посібника.

Хронологічний список „Знаменні і пам'ятні дати ... року” [6] також є поточним щорічником і знайомить читачів із знаменними та пам'ятними датами наступного року, на жаль, подаючи дати без довідкових статей і бібліографічних списків. Видання складається з двох розділів. У першому – „Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини ... року” – подається перелік дат із короткими посиланнями в кінці кожної позиції („Довідку див.”) на 2-3 енциклопедичні та довідкові видання, з яких взято відомості про дату. В другому – „Основні знаменні і пам'ятні дати у ... році” – вміщено інформацію про дати державного та світового значення, великі народно-релігійні свята, взяті з „Календаря знаменних і пам'ятних дат”, які готує НІБ України.

Ще одне традиційне видання бібліотеки – поточний бібліографічний список „Нові надходження літератури з

питань економіки, технології виробництва і переробки сільськогосподарської продукції” [14] – знайомить читачів із друками вищезазначеної тематики, які надійшли до бібліотеки за певний проміжок часу. Список розрахований на керівників, організаторів, спеціалістів сільськогосподарського виробництва та переробної промисловості.

Розглядаючи бібліографічний доробок Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тимірязєва, хочеться відзначити покажчик „Тарас Шевченко і Вінниччина” [21]. У цьому об'ємному (1068 позицій) виданні подано матеріали про зв'язки великого українського поета з краєм та вшанування його пам'яті. Матеріали систематизовано у 4 розділах з підрозділами, в їхніх межах літературу розміщено за алфавітом авторів, назв, персоналій. Крім передмови від укладачів, є вступна стаття „Шевченкіана Вінниччини” професора Б. Хоменка, додаток „Вінничани – лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка”. Користуватися посібником допомагає іменний покажчик. Недоліком є відсутність інформації щодо хронологічних меж матеріалу (точно вказано лише термін, коли закінчено відбір літератури), а також те, що немає списку використаних джерел. Загалом це, безперечно, цінне і корисне бібліографічне видання, ретельно підготовлене і гарно оформлене.

Серед тематичних бібліографічних покажчиків особливо увагу привертає видання „Трагедія голодомору на Вінниччині. 1932-1933 рр.” [17], де систематизовано літературу про страшні події у краї. Особливо цінним є те, що покажчик зроблено Бібліотекою у співпраці з Державним архівом Вінницької області із залученням не лише друкованих матеріалів, а й документальних джерел. У докладній вступній статті начальник відділу архіву В. Петренко розкриває вражаючі свідчення тисяч документів про злочин штучного голодомору проти українського народу, таємні спецповідомлення про жорстоко придушені селянські повстання, відчай та божевілля у селах, незчи-

В. Лой

сленні людські жертви, і поряд з цим – регулярні поставки продовольства за кордон, переробку зерна на спирт.

Матеріал розміщено в семи розділах, один із них – “Тема голодомору в творчості наших земляків” – має підрозділи за жанрами літератури. Для зручності користування до видання складено іменний та географічний покажчики. Розташування в межах розділів – алфавітне, лише у розділі „Література про голодомор в окремих районах та населених пунктах” – в алфавіті географічних назв районів Вінницької області. Видання становить інтерес, перш за все, для істориків-дослідників, вчителів, бібліотекарів, студентів, краєзнавців.

Ще одній трагічній сторінці нашої історії присвячено тематичний бібліографічний покажчик „Афганська неоголошена війна (1979-1989): вінницький вимір” [2], де зібрано і систематизовано матеріали про вінничан – учасників війни в Афганістані, про вшанування пам’яті полеглих воїнів-земляків, документи щодо сьогоденного життя ветеранів-афганців, твори художньої літератури, пісенну творчість „афганської” тематики. Науково-допоміжний апарат включає коротку вступну статтю, передмову голови Вінницької обласної Спілки ветеранів війни в Афганістані П. Кирилішина, іменний покажчик, список районних газет, статті з яких включено до видання. Книжку гарно видано, вона містить значний фотографічний матеріал із особистого архіву П. Кирилішина. Без сумніву, особливо цінним цей покажчик робить те, що він є результатом співпраці бібліотеки з іншими установами, наявність у нього не лише друкованих матеріалів, а й поси-лань на документальні джерела із Державного архіву Вінницької області та матеріали Вінницького обласного краєзнавчого музею з групи „Документи та фото про загиблих воїнів-афганців”.

Цікавим за змістом бібліографічним посібником є „Історія магдебурзького права в Україні” [8]. Тут висвітлюються матеріали про розвиток магдебурзького права, за яким міста частково звільнялись від контролю центральної адміністрації та створювали органи місцевого самоврядування, на теренах міст і містечок сучасної Вінницької області. Це бібліографічне видання важко назвати покажчиком, скоріше списком: матеріал у ньому подано під загальним заголовком, що повторює назву, через зірочки йдуть підзаголовки, в межах підрозділів – розміщення в алфавітному порядку, а з довідкового апарату є лише передмова, немає допоміжних покажчиків, змісту. Особливістю посібника є те, що до нього включено книги, публікації журнальної та газетної періодики не лише українською, а й російською, польською, німецькою мовами.

Бібліографічний посібник „Велика Вітчизняна війна в українській художній літературі” [4] відображає інформацію про книги та публікації в журналах найбільш відомих художніх творів українських письменників, і зокрема вінницьких авторів, які висвітлюють події війни. Матеріали розміщено в алфавіті авторів та назв творів, кожен опис супроводжується розгорнутими анотаціями, розрахованими на сприйняття найширшого кола читачів.

Поміж краєзнавчих посібників варто відзначити довідкове видання, „Над Бугом місто – Вінниця моя” [12], підготовлене Вінницькою обласною бібліотекою для дітей ім. І. Франка, що адресовано наймолодшим читачам і визначено укладачами як довідник юного краєзнавця. Тут у популярній формі розповідається про історію і сучасність міста, кожний розділ супроводжується коротким списком літератури.

Значний масив у бібліографічному доробку бібліотек Вінниччини становлять персональні бібліографічні посібники, присвячені видатним країнам – громадським діячам, вченим, письменникам, видані до певних ювілейних дат. У серії „Наші видатні земляки”, започаткованій Вінницькою ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва у співробітництві з центральними районними бібліотеками, вийшли бібліографічні посібники про народну майстриню, етнографа і краєзнавця М. Руденко [11], майстра мікромініатюри М. Маслока [10], співачку та фольклористку Явдоху Зуїху [7], архітектора В. Городецького [1], письменника та літературознавця Б. Хоменка [18], диригента і композитора В. Газінського [5]. Водночас слід відзначити, що за жанром ці видання визначені укладачами як бібліографічні покажчики, але за всіма типологічними ознаками покажчиком можна вважати лише посібник про Б. Хоменка, крім основного тексту, містить передмову, вступну статтю та іменний покажчик. Інші посібники, хоча й мають складну структуру та передмову, не оснащені допоміжним апаратом, що є безумовним недоліком цих цікавих та інформаційно насичених видань.

У цій же серії вийшли буклети про журналіста С. Алексєєва [13], вченого-фізика Г. Будкера [3], письменника В. Земляка [16], гітариста-віртуоза М. Соколовського [15], які включають біографічні довідки та короткі списки літератури з двох або трьох розділів. Невеликі за обсягом, вони представляють матеріали переважно з періодичних та енциклопедичних видань.

Персональну бібліографію презентує також посібник, присвячений на той час директору Вінницької ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва, заслуженому працівнику культури України В. Циганюку [19]. Тут подано відомості про його публікації в періодичних виданнях, окремі твори за період з 1977 по 2003 р., літературу про життя і діяльність, вміщено вірші, присвячені ювілярові, та багатий фотоілюстративний матеріал.

Становлять інтерес формою подачі бібліографічних відомостей методичні рекомендації бібліотекам „Час слов’янського ренесансу”, де представлено інформацію про три книжкові виставки: „І звичай, і мова, і давнина свята...”, „Духовна спадщина слов’ян: нове осмислення”, „Вклад слов’янських вчених у світову науку”. Крім передмови, до кожної виставки подано списки літератури за темою українською та російською мовами.

Особливо треба відзначити те, що значна частка бібліографічної продукції Вінниччини репрезентується в електронному вигляді на сайті Вінницької ОУНБ, що є значним кроком до якнайповнішого задоволення інформаційних потреб читачів області.

Бібліографічні видання бібліотек Вінниччини

1. Архітектор століття: До 140-річчя з дня народж. Владислава Владиславовича Городецького (1863-1930) / Вінниц. ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва; Уклад.: Л. Денисова, Т. Марчук, М. Спиця; Бібліогр. консультування О. Кізян. – Вінниця, 2003. – 17 с.: фот.– (Наші видатні земляки).

2. Афганська неоголошена війна (1979-1989): Вінницький вимір: Бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва, Вінниц. обл. Спілка ветеранів війни в Афганістані, Вінниц. обл. краєзн. музей; Уклад.: Г. Авраменко, О. Кізян, Н. Добровольська; Вступ ст. П. Кирилішина. – Вінниця, 2004. – 122 с.: іл.

3. Герш Іцкович Будкер: До 85-річчя від дня народж. всесвітньо відомого вченого-фізика (1918-1977) / Вінниц. ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва; Уклад. Л. Введенська. – Вінниця, 2003. – 4 с.

4. Велика Вітчизняна війна в українській художній літературі: Бібліогр. список / Вінниц. ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва; Уклад.: Л. Введенська, О. Ніколаєць. – Вінниця, 2005. – 33 с.

5. Володар духовної краси: До 60-річчя від дня народж. диригента і композитора, нар. артиста України В.І. Газінського / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва, Вінниц. обл. орг. Нац. муз. Спілка України; Уклад. Г. Марчук. – Вінниця, 2005. – 25 с. – (Наші видатні земляки).

6. Знаменні і пам'ятні дати 2004 року: Хронол. список / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад.: О. Ніколаєнко, Г. Пальчак, Г. Авраменко, О. Кізян. – Вінниця, 2003. – 55 с.

7. Явдоха Зуїха – визначна співачка слов'янського світу: До 150-річчя від дня народж. Явдохи Зуїхи: (Євдокії Микитівни Сивак) (1855-1935): Бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад. Л. Бойко. – Вінниця, 2004. – 29 с. – (Наші видатні земляки).

8. Історія магдебурзького права в Україні: Бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад. О. Подзолкіна; Передм. В.С. Мазурик. – Вінниця, 2003. – 9 с.

9. Література про Вінницьку область за 2002 рік: Бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Упоряд. О. Ніколаєць. – Вінниця, 2003. – 198 с.

10. Михайло Григорович Маслюк (1918-1995): До 85-річчя від дня народж. / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад.: С. Заступ, М. Спиця. – Вінниця, 2003. – 13 с.: фотоіл. – (Наші видатні земляки).

11. На радість людям...: До 90-річчя з дня народж. Марії Оксентівни Руденко / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад.: О. Ніколаєць, Т. Кристофорова; Вступ. ст. А. Подолинного. – Вінниця, 2005. – 25 с.

12. Над Бугом місто – Вінниця моя: (Довідник юного краєзнавця) / Вінниц. обл. б-ка для дітей ім. І.Я. Франка; Підгот. Т. Кушнірук. – Вінниця, 2003. – 41 с. – (640-річчю м. Вінниці присвячується).

13. Невтомна муза Сергія Алексєєва / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Передм. Б. Хоменка; Автобіографія. – Вінниця, 2003. – 4 с.

14. Нові надходження літератури з питань економіки, технології виробництва і переробки сільськогосподарської продукції: (Поточ. бібліогр. список) / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад. і коректори: В. Середюк, Л. Введенська. – Вінниця, 2003. – Вип. 2. – 22 с.

15. Марко Данилович Соколовський: До 185-річчя від дня народж. гітариста-віртуоза (1818-1883) / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва, Погребиш. центр. б-ка; Уклад.: В. Мельник, М. Спиця. – Вінниця, 2003. – 9 с.: фотоіл. – (Наші видатні земляки).

16. Співець Вавилонії: До 80-річчя від дня народж. письменника Василя Земляка (1923-1977) / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва, Липовець. центр. б-ка; Уклад.: Л. Заря, О. Роговий, С. Снявська; Передм.: Н.С. Поляруш. – Вінниця, 2003. – 4 с.: портр. на обл. – (Наші видатні земляки).

17. Трагедія голодомору на Вінниччині 1932-1933 рр.: Бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва, Держ. арх. Вінниц. обл.; Уклад. О. Ніколаєць; Вступ. ст. В. Петренко. – Вінниця, 2003. – 78 с.

18. Борис Хоменко – письменник, літературознавець: (Бібліогр. покажч.) / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад.: Г. Авраменко, О. Кізян. – Вінниця, 2003. – 30 с.: портр. на обл. – (Наші видатні земляки).

19. Василь Циганюк – подвижник на ниві культури / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад.: Г. Авраменко, О. Кізян; Вступ. ст. В. Сторожук. – Вінниця, 2003. – 40 с.: іл.

20. Час слов'янського ренесансу: Метод. рек. б-кам / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва; Уклад.: Л. Заря, С. Коваль, Г. Марченко, А. Сенкевич. – Вінниця, 2003. – 37 с. – (Кращі виставки року. – Вип. 5).

21. Тарас Шевченко і Вінниччина: Бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва, Вінниц. обл. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського; Уклад.: Г. Авраменко, О. Кізян, Б. Хоменко; Авт. вступ. ст. Б. Хоменко. – Вінниця, 2004. – 107 с. – (190-річчю від дня народж. присвячується).

ХРОНІКА ХРОНІКА ХРОНІКА

ДО 15-РІЧЧЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

О. Александрова

Цілим каскадом інформаційно насичених експозицій та презентацій відзначила 15-ту річницю незалежності нашої держави Національна парламентська бібліотека України. Центральним заходом було відкриття багатоаспектної книжково-ілюстративної виставки **„Стань же окрасою цілого світу, наша свята Україно!”**. Вона являла собою своєрідний літопис подій, що відбулися в Україні за тривалий історичний період: від сивої давнини і перших згадок про Україну – до сьогодення. Експозиція висвітлювала широку панораму процесів державотворення, політичної боротьби, історичних, мистецьких подій; представила цілу галерею діячів, які в різні часи зробили внесок у розвиток України.

Учасниками заходу стали народні депутати, вчені, освітяни, громадські діячі. Серед них: А. Раханський – народний депутат України II, III і IV скликань, почесний член Ради Європи, який протягом 10 років представляв Україну в ПАРЕ; Л. Скрипникова – гостя з Карелії, делегатка IV Всесвітнього форуму українців, голова Українського товариства „Калина”; П. Сохань – директор Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського, чл.-кор. НАН України, доктор історичних наук, професор; О. Іванченко – головний консультант Головної служби гуманітарної політики Сек-

ретаріату Президента України; О. Рубльов – учений секретар Інституту історії України НАН України; С. Терешко – головний консультант Національного інституту проблем міжнародної безпеки при РНБО та ін.

Гості розповідали про здобутки нашої країни за роки незалежності, в т. ч. у міжнародному співробітництві, законотворчості, наукових пошуках академічних інститутів, презентували видання, представлені на виставці. Увагу відвідувачів привертала тритомник **„Давня історія України”**, книги **„Галицько-Волинський літопис”**, **„Стратегія розвитку України: теорія і практика”**, **„Діалоги про українську національну справу”**, **„50 знаменитих українських книг”**, фотоальбом **„Вірю в Україну”**, нові видання про судову реформу, податки, аграрну політику.

Доповнили виставку стенди з науковими працями інститутів НАН України; Національного інституту проблем міжнародної безпеки; продукцією видавництва „Наукова думка”.

Окремі автори презентували і дарували бібліотеці свої книги: Л. Скрипникова передала видання **„Убієнним сином України. Сандармох”**; В. Бабуха – **„Таємниця Творчої Трійці”**; А. Раханський – **„На шляху до миру”**, **„Десять років Парламентської Асамблеї Ради Європи”**; В. Кушерець, В. Василяшко – **„Через терни – до України”**.

Складовою цього заходу була і розгорнута експозиція **„Книжки незалежного 15-річчя, які вплинули на український світ”**. У ній зібрано близько 400 назв видань за результатами читачько-експертного опитування

в рамках щорічного всеукраїнського рейтингу **„Краща книга ... року”**. Під час презентації цієї експозиції представникам численних ЗМІ давалися інтерв'ю стосовно подальшого розвитку книговидавництва і бібліотечної справи: повнішого врахування читачького попиту, зниження собівартості книг, відновлення мережі книжкової торгівлі; забезпечення належного фінансування бібліотек, скасування для них не виправдано складної процедури закупівлі книжок та ін.

Ці проблеми піднімалися, зокрема, генеральним директором НПБ України, заслуженим працівником культури України Т. Вилегжаниною, керівником центру рейтингових досліджень **„Еліт-Профі”**, головним редактором журналу **„Книжник-review”** К. Родиком, президентом Асоціації видавців України О. Афоніним.

У рамках названого комплексного заходу також відбулися: персональна фотовиставка члена Спілки журналістів України Є. Чекаліна **„Україна і українці”**, виставка-перегляд першого випуску поштової картки **„Відкритий лист”**, організована видавництвом **„Схід-Захід”**.

Створенню святкової атмосфери сприяла експозиція жоржин і айстр, наданих Національним ботанічним садом ім. М. Гришка НАН України.

Інформація про захід висвітлювалася в газетах **„Голос України”**, **„Україна молода”**, по Національному радіо, на **„5 каналі”** ТБ, каналі **“Київ”** та ін.